

Bais-i şekva bize hüzn-i umumidir Kemal (1)

Prof. Dr. Şaban Şimşek

1956 yılında Rize'de doğdu. İlkokulu doğduğu köyde, ortaokul ve liseyi İstanbul'da tamamladı. İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun oldu (1980). Göz Hastalıkları ihtisasını Göztepe ve Okmeydanı SSK Hastanelerinde tamamladı. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kurucuları arasında yer aldı. Klinik Şefliği, Baştabiplik, Tabip Odası Başkanlığı ve Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı görevlerini yürüttü. 1999'da doçent, 2006 yılında profesör oldu. Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevinde bulundu, Yükseköğretim Kanun çalışmalarını yürüttü. Bu dönemde yaşadıklarını anlatan "Kırmızı Çizgi YÖK", mizahi yazılardan oluşan "Doktorum Altın Kafeste", gazete yazılarını derlediği "Vakitli Yazılar" ve "Göz Hastalıkları Temel Öğreti" (Türkçe ve İngilizce) adlı kitapları yayımlandı. Dr. Şimşek evlidir ve 2 çocuk babasıdır.

Geçenlerde Samsun Tabip Odası sağlık sistemi ile ilgili bir sempozyum düzenlemişti. Bana da "iş güvenliği ve meslek etiği" başlığıyla bir konu vermişlerdi. "Tam gün yasası, sağlıkta dönüşüm, yeni sağlık sistemi" filan denildi mi, konuşmadan edemem. Olay kişisel değil. Milletin sorunlarına gözünü-kulağını istese de kapayamayan bir insan ve bu mesleğin bir mensubu olarak derdimiz, geleceğe dair çok yönlü kaygılarımız var çünkü. Ne demişti Namık Kemal: "Bais-i şekva bize hüzn-i umumidir Kemal / Kendi derdi gönlümün billah gelmez yadına"

Aslında bu konuyu çok işledim. TV-radyo-panel konuşmaları, gazete-dergi makaleleri yanında bir de mizah ağırlıklı kitabım söz konusu. Mesela, bir ulusal gazetede "Tam Gün Yasası mı Tam Gün Yasası mı?" mı diye ardı ardına tam 10 makale yayımladık. Ulusal TV kanallarında defaatle, "sağlıkta dönüşüm" diye tabir edilen uygulamaların iyi yanlarını, sakıncalı taraflarını irdeledik bütün çıplaklığıyla. Hükümetin politikalarına muhalefet olarak yorumlanması ve iktidarı elinde bulunduranların hisşına uğrama ihtimalim çok yüksek olmasına rağmen bunu yaptık, yapabildik. Bu arada söylemiş olalım, bedelini de ödedik tabii; dışlandık ve küçük bir sürgün yedik.

Neyse, şimdi daha fazla konuyu açarsak hem yersiz olur hem de görevinden ayrılan o arkadaşımızın arkasından konuşmuş oluruz. Bu da bize yakışmaz. Şüphesiz bu dünyadaki en büyük hakem olan halk, zamanı geldiğinde kararını verecek, kim haklı kim haksız ortaya

çıkacak. Kişisel haklarımızın görüleceği yer ise elbette ki mizan terazi ve "Mahkeme-i Kübra". Bir zamanlar bir Karadeniz bölge radyosunda şöyle ilginç bir cümle kullanılıyordu: "Baktın ki olmayı bakmıyacasun".

İlk duyduğumda bir mana veremedim, "Bu da ne demek oluyor" dedim kendi kendime. Sonra işi kavradım ve baktım ki öyle ciddi ciddi yazmakla, konuşmakla olmuyor, bakmamaya başladım. Aslında baktım da öyle baktım; yöntemi değiştirerek baktım. Belki bir faydası olur diye anlattıklarımı bir de mizah diliyle anlatayım dedim ve ortaya bir kitap çıktı. Adı: "Doktorum Altın Kafeste". İşte bu korsan konuşmamda öyle ciddi konulara değil bu gayri ciddi (!) kitaba "değineceğiz"; asıl konumuz olan iş güvenliği ve meslek etiğine peşrev olacak kadar tabii.

Aslında sağlık sisteminde yapılan olumlu çok şey var. Bunu inkâr etmemek lazım. Lakin doktorlar olarak bize yansıyan tarafında ve eğitimle ilgili kısımlarında da sorun çok. Bu toplantıda Bakanlıktan bir yetkili olsaydı sanıyorum tamamlayıcı bir unsur olurdu; arkadan konuşmak gibi olmazdı yani. Ama olmaması da kötü bir şey değil, zira konuşulanlar burada kalacak ve asla Bakanlığın kulağına gitmeyecek demektir bu! Yani "rahat rahat konuşabiliriz", arkadaşlar!

Teyzemden çok mühim bir maruzat! (Anonim)

Tonton bir amca ile hanımı hemen her gün hastaneye geliyorlardı. Zaman içinde personelle de haşır neşir olmuşlar, muayene olsalar da olmasalar da birkaç saat oturup hasbihâl etmeden

ayrılmıyorlardı. Bir gün, personelin biri amcayı yalnız görünce merak etmiş:

- Hayrola amca, yalnızsın, teyze nerde?
- Sorma evladım, bugün teyzen gelemedi; biraz rahatsız da!

Şerhi: Hani "doktora ulaşım kolaylaştı" demiştik ya, gördüğünüz gibi buna "şek ve şüphe" yok...

Bir yazar doktordan, sosyal yaşamda çok işe yarayacak güzel bir tavsiye! (Düzenleme: ŞŞ):

Eğer, kalabalık bir çarşıda sıkışırsanız enayilik edip WC aramakla vakit kaybetmeyin. Hemen bir SGK anlaşmalı sağlık kuruluşuna gidin, idrar tahlili gerekeciyle acilen plastik bir bardak isteyin ve işinizi bir güzel halledin. Devlet, hastaneye 1.25 TL verdiği için, eğer istiyorlarsa % 30 farkı, yani toplamda 40 kuruşu da ödeyin. İnanın umumi tuvaletten çok daha ucuza gelecek. Temizliğiyle, sabunuyla, kağıdıyla vs. verdiğiniz paraya değecektir. Dahası yorulmuşsanız, orada, güzel hosteslerin arasında beş yıldızlı otel kalitesinde koltuklarda dinlenebilir, bedavadan ikram edilen çayı da içebilirsiniz. Bu arada unutmayın, şayet çarşıda arabayla dolaşıyorsanız arabanızı hastanenin avlusuna park edebilirsiniz. Böylece sokaktaki değnekçiyle uğraşmaktan da kurtulmuş olursunuz. Haa, "Benim TC Kimliğim var, idrar tahliline niye para ödeyeyim?" demeyi akıl edebilmişseniz, o zaman zaten sorunu çözmüşsünüz demektir. Gönül rahatlığıyla küçüğünün yanında büyüğünü de yapabilirsiniz! Sistem TC vatandaşına bunu hak olarak tanıyor çünkü! Şerhi: Hani, "sağlık hizmeti

ucuzladı, kapsam genişledi" demiştik ya, valla "El Hak" doğrudur.

Bizim Temel'den sisteme katkı! (Anonim, düzenleme ŞŞ)

Bizim Temel'un yaşadığı kasabanın dış mahallesindeki kavşağın tam ortasında kocaman bir çukur varmış. Bu mendebur çukur, yıllardır çok can almış ama o zamana kadar da hiç kimse bir tedbir almamış; içine düşen düşene... Elenler (ölenler) bile oluyormuş. Bunun üzerine Temel, Cemal ve Dursun milletsever-vatansever-haksever duygularla soruna bir çözüm bulmaya ve bunun için de bir beyin furtunasi yapmaya karar vermişler.

Cemal:

- Yahu, burada çok kaza oliyi, cankurtaran geç geliyi; bazen geliyi, bazen gelmeyi. Biz işi garantiye alalım. Bu çukurun yanında bir cankurtaran bulunduralım; 24 saat nöbet tutsun. Yaralanan oldi mi hama hastaneye kaldursun.

Dursun:

- Oyle yapmıyalım; cankurtaran bozulur, hastaneye giderken zaman kaybi olur... Hem bu işün yağmuri, çamuri var. Daha pratik bir çözüm geturelim bu işe: Bu çukurun yanına bir Sağlık Ocağı yapturalım.

Temel:

- Ula sizda hiç mi akıl yok! Ne lüzüm var habunlara; bu kadar adama, bu kadar masrafa. Bu çukuri çarşidaki Sağlık Ocağının yanına taşıyalım. Adam çukura düştü mi hama kaldursunler oni Sağlık Ocağına da!

Şerhi: Sağlığa gerçekten çok yatırımlar yapıldı. Harcamalar yıllık 6-7 milyar dolarlardan 40-50 milyar dolara kadar çıktı Allah'a şükür! Hani deyirim ki bir sağlık ocağı daha yapıp yeni masraflara gireceğine baydavaya Temel'un aklını kullansak! Devlet kutsaldır, camiye yardım!

Anonim dedik, düzenleme dedik, bu da "öz be öz" benden olsun

Bana en çok sorulan soru şu: *Sistem geri döner mi? Uzun söze gerek yok. Zaten uzman arkadaşlar her şeyi söylediler. Ben bölgemizden çok veciz bir atma türkü ile fikrimi beyan edeyim size, açık seçik:*

Öküz kesti başını

Aştı Silan Dağı'ni

Yürü arkadan yürü

Tutarsun... (sonrasını tam hatırlıyamayorum ama galiba... "kuyruğünü" idi!)

Evet, böyle açmıştım Samsun'daki konuşmamı. Ve sonrasında yine aynı

minvalde asıl konuma, "İş Güvenliği ve Meslek Etiği"ne devam etmişim. Burada kısa bir özet sunuyorum.

İş güvenliği

Bazı rakamlar...

- Ülkemizde sadece 2011 yılında, 400'den fazla işçi iş kazalarında öldü.

- Günde 172 iş kazası oluyor. Ortalama 2 işçi ölüyor, 5 işçi de sakat kalıyor.

- Son 1 yılda 2 bin 500 iş kazası soruşturması yapılmış.

- Türkiye, her yıl iş kazaları ve meslek hastalıkları sebebiyle 15 milyar Dolar kayba uğruyor.

- Kenenin ısırdığı bir hastanın solunum yolunu açmak isterken yüzüne kan sıçrayan üç doktor enfeksiyon kaptı. (Gazeteler)

- İki yıl önce, aynı hastanede görevli bir hemşire, Kırım Kongo hastalığına yakalanarak hayatını kaybetmişti.

- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi acil servisine başvuran Kırım Kongo Kanamalı Ateşi hastasında kullanılan iğneyi yanlışlıkla kendine batıran Dr. Mustafa Bilgiç, kurtarılamadı. (Gazeteler)

İş kazaları sadece bize özgü değil aslında...

- Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre, dünyada her yıl 120 milyon iş kazası oluyor ve bunların 210 bini ölümlle sonuçlanıyor.

- Bu mesleki hastalık ve iş kazaları, gayri safi milli hasılları yüzde 3 ile 6 arasında kayba uğratiyor. Oysa unutmamak gerekiyor: Her insan; bedeniyle, kalbiyle, varlığıyla bir çiçek kadar narindir. Onları bu dişliler arasında ezmemeli.

İş güvenliğine çağdaş tehdit: İş yerinde mobbing

Önce izninizle mobbingi hatırlatayım: Ruhsal taciz, duygusal saldırı, psikolojik terör. *Sistematik psikolojik baskı* yaratarak ahlâk dışı yaklaşımlarla, birilerinin; iş performansını, işe bağlılığını, zorluklara dayanma gücünü yok edip, işten ayrılmasını sağlamak, yıldırmak.

Bu meyanda insanlara neler yapılmıyor neler. Çoğu bilinen şeyler. Dolayısıyla bunlardan söz etmeyeceğiz ama nasıl çözülebilecekleri hususunda bir şeyler söylemek sanırım yerinde olacak:

- Bu dünyadaki en üstün değer "hak" olduğunu benimsemek ve çocuklarımızı bu anlayışla yetiştirmek,

- Bu hakkın korunmasını teminat altına alacak sağlam bir "hukuk sistemi" oluşturmak ve bu çerçevede her vatandaşın

hak, yetki ve sorumluluklarını bilmesini sağlamak.

- "İş sağlığı eğitimi ve güvenliği birimlerini" geliştirmek.

- Üniversitelerde ilgili bölümler, "İş ahlakı ile ilgili birimler" açmak.

- Orta öğretimde özellikle de "meslek liselerinde ders olarak okutmak" ve pratik uygulamalarını yapmak.

- "İlgili Kanunları bir an önce yürürlüğe koymak" ve titizlikle uygulamak.

Sahi "iş güvenliği" mi demiştiniz?

- Mesela hukuksal durum filan!

Aaah ah. Sadece bir tanesini söyleyeyim: O da akşam yatarken, sorumlu-yükümlü olduğunuz mevzuatın sabaha değiştiğidir! Kâbuslu geceler ve iş güvenliğini derinden sarsan sorunlara "dokuz aylık gebe yeni bir gün" yani!

- Ya sağlığıya saldırılar!

Bu konuyu da çok işledik. Burada sadece bir hususa dikkati çekmek istiyorum. Aslında bu ülkede milletle doktor arasında bir sorun yoktur, hatta... Belki de "yoktu" desek daha doğru olacak. Çünkü bu topraklardaki insanlar doktoru ve sağlığıyı sevmiş, doktor ve sağlıkçılar da onları sevmiştir.

Ancak gelinen noktada, tıp bilgi birikimini ve emeğini değersizleştiren bir "işletmecilik" anlayışıyla toplumumuzun bir kısmında gelişen yoz kültür bu bağları önemli ölçüde zedelemiş, bu iki kesim giderek birbirinden uzaklaşır olmuştur.

Nitekim bütün bunların sonucunda, sağlık kuruluşlarımızda, hiç de azımsanmayacak ölçüde adli olaylar meydana gelmeye başlamıştır. Bugün sağlık çalışanlarımız mobbing gibi ruhsal tacizlerin yanında maalesef ölümlere kadar varan fiziksel tacizlerle maruz kalmaktadır. Bu durumun insanımız, ülkemiz ve devletimiz için hiç de hayırlı gelişmeler olmadığı açıktır.

İş güvenliğinde bize özgü durumlar var mı?

Olmaz mı mesela: Üç ASELSAN mühendisi uçak tanıma sistemlerinin millileştirilmesi konusundaki başarılarından sonra peş peşe intihar etti. Jandarma raporu; "Her biri farklı yöntemlerle intihar etti" şeklinde. Genç mühendis Burhaneddin Volkan'ın, 3 arkadaşının şüpheli şekilde hayatlarını kaybetmesinin ardından kurumdan (ASELSAN) ayrıldığı ve yedek subay olarak vatani görevini yapmak üzere gittiği Ankara'daki birliğinde hayatını kaybettiği belirlendi. Üç ASELSAN mühendisinden biri olan Hüseyin Başbilen'in ölümünü inceleyen bilirkişi, savcılığa sunduğu raporda "Olay intihar süsü verilmiş bir cinayet" dedi. (27 Kasım 2011/Gazeteler)